

ГОТОВНІСТЬ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ ДІТЕЙ З МОВЛЕННЄВОЮ ПАТОЛОГІЄЮ

Готовність дітей до шкільного навчання є об'єктом пильного вивчення психології і педагогіки. Це зумовлено тим, що перехід до шкільного навчання докорінно змінює спосіб життя дитини. В цей період перед ним постають завдання послідовного, навмисного засвоєння знань, узагальнених і систематизованих наук, що передбачає зовсім іншу, від дошкільного дитинства, структуру пізнавальної діяльності. В даний час в Україні при відносно розвинутій системі дошкільних закладів для дітей з порушеннями мовлення практично відсутні школи з даною патологією. В результаті цього, більшість дітей з порушеннями мовлення навчаються у школах загального навчального типу, а деякі з них, зважаючи на тяжкість зовнішніх проявів дефекту, направляються для навчання у спеціальні школи, що не відповідають типу порушення мовлення даних дітей.

Велику частину серед учнів молодших класів загальноосвітніх шкіл, що відчувають певні труднощі в навчанні, складають діти із загальним недорозвиненням мовлення, це пов'язано з тим, що поряд із власне мовленнєвим дефектом у дітей із загальним недорозвиненням мовлення відзначаються особливості розвитку мислення, пам'яті, уваги [1–3].

Успішність шкільного навчання багато в чому залежить від готовності дитини до навчання. Школа чекає не стільки «освіченої дитини», скільки психологічно готової до навчальної праці.

В роботах Л. В. Божович, Л. А. Венгер, А. Н. Леонтьєва та інших, вказується, що до початку шкільного навчання дитина повинна мати достатньо розвинуті пізнавальні процеси і морально-вольові якості, так як засвоєння програми нового етапу навчання вимагає від дитини вміння порівнювати, аналізувати, узагальнювати, робити самостійні висновки.

Л. С. Виготський [3] одним з перших сформулював думку про те, що готовність до шкільного навчання з боку інтелектуального розвитку дитини полягає не стільки в кількісному запасі уявлень, скільки в рівні розвитку інтелектуальних процесів. З цієї точки зору, бути готовим до шкільного навчання означає досягти відповідного рівня розумових процесів: дитина повинна вміти виділяти істотні явища навколишньої дійсності, вміти порівнювати їх, бачити подібне і відмінне. Дитина повинна навчитися міркувати, знаходити причини явищ, робити висновки та узагальнення, аналіз тощо.

В даний час виділяється психологічна і фізіологічна готовність дитини до навчання в школі. Основними компонентами психологічної готовності є інтелектуальна та особистісна готовність. У роботах Л. В. Божович, Л. А. Венгера, Д. Б. Ельконіна, та інших вказується, що до початку шкільного навчання дитина повинна мати досить розвиненими пізнавальні процеси та морально-вольові якості.

Аналізуючи критерії готовності дитини до навчання в школі А. А. Люблінська вказує, що найважливішим показником підготовленості дитини до школи є володіння нею зв'язків, граматично і фонетично правильної вимови: вміння не тільки розуміти прямо звернену до неї мови іншого, але й самостійно будувати речення для вираження своїх думок; уміння підбирати і вимовляти слова; уміння виділяти в словах звуки, розрізняти на слух подібні звукосполучення, Л. А. Венгер і В. С. Мухіна зазначають, що дитина опановує контекстним мовленням по мірі зростання пізнавальних інтересів. Його поява і розвиток у дітей свідчить про оволодіння ними навичками програмування і реалізації зв'язкового висловлювання. Саме у зв'язку з цим до кінця дошкільного віку у дітей з'являється розмірковування, розповідати не тільки про те, що вони бачать чи чують безпосередньо, але і про те, про що думають, чого хочуть і т. д. Значущість мови для розвитку дитини незаперечна. Під її впливом психічні процеси змінюються і набувають опосередкованої структури» Завдяки мовленню розвиваються вищі форми мнестичної діяльності людини, здійснюються процеси мислення Л. С. Виготський сформулював положення про те, що мовлення є центральною функцією соціальних відносин і культурного життя особистості. Мова взаємодіє з усіма психічними функціями, стаючи поступово базою для розвитку мислення і впливає на розвиток особистості в цілому [3].

Виділення мнестичної функції як критерію готовності дитини до навчання в школі зумовлено тим, що вона являє собою запам'ятовування, збереження і наступне відтворення людиною її досвіду. За словами К. С., Виготського, завдяки пам'яті зміст нашої свідомості вже не обмежується відчуттями і сприйняттями, а включає в себе набутий в минулому досвід та знання. Пам'ять необхідна для всієї розумової діяльності людини. Без неї людина не може мислити, міркувати, робити висновки.

Отже, значущість вивчення психо-мовленнєвого розвитку дітей, що мають патологію мовлення, особливо з питань, що пов'язані із їх готовністю до навчання в школі, зростає. В сучасних умовах диференціювати дітей при направленні до або спеціальну загальноосвітню школу і є основою для подальшої розробки методів корекційного впливу, конкретно адресованих для вирішення як теоретичних, так і практичних питань готовності дітей з порушеннями мовлення до навчання у школі.

Список використаних джерел:

1. Блінова Г. Й. Подолання мовленнєвих вад у дітей / Г. Й. Блінова. – К. : Благовіст, 2006. – 288 с.
2. Довідник учителя-логопеда / авт.. упоряд. С. М. Лупінович. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 112 с.
3. Хрестоматія з логопедії : Історичні аспекти. Дислалія. Дизартрія. Ринолалія. : Навчальний посібник (2-е вид., змін. І доп.) за заг. Ред.. Шеремет М. К. , Мартиненко І. В. – К. : КНТ, 2008. – 380 с.